

Številka: 007-2/2024/3
Datum: 26. 1. 2024

ZADEVA: Predlog Zakona o medijih (EVA 2023-3340-0019) – dopolnitve besedila 35. člena

Zveza: vaš e-dopis prejet dne 19. 1. 2024

Spoštovani,

prejeli smo vaš predlog dopolnitev besedila predloga novega Zakona o medijih (predlog ZMed-1), ki je v javni razpravi, in sicer glede spremembe 35. člena predloga ZMed-1. Kot navajate, naj bi 35. člen predloga ZMed-1 ključno omejeval vključevanje otrok v medijski prostor, obenem pa ne preprečuje zlorab. Informacijskega pooblaščenca prosite za mnenje na ta predlog sprememb 35. člena predloga ZMed-1, ki ste ga pripravili.

Besedilo 35. člena predloga ZMed-1 v javni razpravi, ki je objavljeno na portalu e-Demokracija se glasi:

*»35. člen
(zaščita otrok)*

(1) Otrokom oziroma mladoletnikom je po tem zakonu zagotovljeno posebno varstvo in skrb. Koristi otrok imajo prednost pred vsemi drugimi pravicami ter presojami po tem zakonu.

(2) Prek medijev je prepovedano prizadeti telesni, duševni ali moralni razvoj otrok. Programske vsebine, ki bi lahko resno škodovala njihovem razvoju, so lahko dostopne le tako, da otroci do njih v normalnih razmerah ne morejo dostopati.

(3) Otroci ne smejo biti prek medijev izpostavljeni samovoljnemu ali nezakonitemu vmešavanju v njihovo zasebno življenje, družino ali dom, niti nezakonitim napadom zoper njihovo čast in ugled. Pri zbiranju informacij, poročanju in objavi fotografij ter pri prenašanju izjav o otrocih morajo novinarji pokazati posebno obzirnost in pri tem v nobenem primeru ne smejo škodovati otrokovim koristim. Za vsako objavljeno informacijo o otrocih morajo novinarji pridobiti predhodno soglasje njihovih staršev ali skrbnikov.

Kot navajate, naj bi se v skladu z vašim predlogom zadnji stavek 3. odstavka 35. člena ZMed-1 z dopolnitvami glasil: »Za vsako objavljeno informacijo o otrocih, ki bi lahko posegla v otrokove pravice, morajo novinarji pridobiti predhodno soglasje njihovih staršev ali skrbnikov.«

Kot pojasnjujete, predlog ZMed-1 bistveno zaostreje samostojno odločanje otrok o sebi in svojem udejstvovanju v družbi kot druga zakonodaja. Dijaki, na primer, lahko sami dajo soglasje za spremljanje svojih morfoloških značilnosti v športnem kartonu, kar pomeni da sami odločajo o bistveno bolj varovani kategoriji podatkov, kot je objava izjave v mediju. Starši otrok, starejših od 15 let, sploh nimajo več vpogleda v zdravstveni karton otroka, kar pomeni, da ne morejo brez soglasja otroka spremljati njihovega zdravstvenega stanja. Predlog ZMed-1 niti ne opredeljuje starosti oseb, ki jih označuje za otroke. Sklicuje se zgolj na Konvencijo o otrokovih pravicah, ki med otroke šteje osebe, mlajše od 18 let. To pomeni, da 17-letnik brez soglasja staršev ne more dati izjave po športni prireditvi, 15-letnica pa lahko teoretično naredi celo splav, ne da bi za to izvedeli starši.

Ocenjujete, da je velika verjetnost, da bo brez ustrezne spremembe 35. člena glas otrok v družbi še manj slišan, saj bodo mediji zaradi dodatnega dela, ki jim ga bo povzročilo pridobivanje soglasja, njihove izjave še redkeje objavljali in jim s tem še dodatno zaprli medijski in javni prostor. Kot še

navajate, bi uveljavitev tega člena v praksi bistveno otežila delo tistim, ki želijo vključevati otroke v medije in javni prostor in jim tako omogočiti, da izrazijo svoje mnenje in stališča. Obenem ne bi nujno preprečevala zlorab. Navajate, da iz preteklosti poznate primere, ko so starši sami izpostavili otroke, torej so dali soglasje za objavo informacije o otroku v medijih, čeprav je izpostavitve pomenila hudo ravnanje v škodo otroka.

Na podlagi prejetega gradiva, 3. točke prvega odstavka 55. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba) IP glede vašega predloga pojasnjuje, da **so glede na vaša pojasnila in obrazložitev vsekakor smiselne bodisi bistvene dodatne dopolnitve besedila tretjega odstavka 35. člena predloga ZMed-1, bodisi črtanje zadnjega stavka tega odstavka**, saj bi kot navajate lahko imela predlagana določba negativne posledice za otroke in njihove pravice.

Glede na vaša pojasnila in upoštevajoč preostalo besedilo 35. člena predloga ZMed-1 ter določbe 73. člena ZVOP-2 glede pravnih podlag oziroma pogojev za obdelavo osebnih podatkov za namene uresničevanja svobode izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja ter izražanja, se IP sprašuje ali je sploh potrebno in smiselno dodatno opredeljevati pogoje oz. podajo soglasja za tovrstne objave informacij o otrocih. V kolikor ocenjujete, da je to potrebno opozarjamo, da je vsaka obdelava osebnih podatkov določen poseg v zasebnost in posledično pravice, zato bi bilo v primeru, da določena oblika dopolnjene določbe tega stavka ostane v besedilu 35. člena smiselno dodati vsaj, da je posebno soglasje staršev oz. skrbnikov potrebno zgolj v primeru, da mladoletna oseba ne more sama veljavno podati soglasja za takšno obdelavo in v posebej opredeljenih pogojih kot npr. v primeru objav, ki bi lahko za otroka imele resne negativne ali škodljive posledice.

IP pa sicer z vidika podaje samostojnega soglasja starejših mladoletnih pojasnjuje, da določbo predloga 35. člena razume v kontekstu siceršnjih pogojev za veljavno podajo soglasja. Soglasje staršev torej po razumevanju IP ni zahtevano oz. niti ne bi bilo primerno za obdelavo tistih osebnih podatkov, o obdelavi katerih lahko starejši mladoletni sami veljavno odločajo in posledično tudi podajo soglasje že na podlagi ZVOP-2 v povezavi s področno zakonodajo glede poslovne sposobnosti in samostojnega odločanja o sebi za starejše mladoletne (zlasti Družinski zakonik in ZPacP).

Po mnenju IP bi glede na vaša pojasnila in zgoraj navedeno bilo najbolj smiselno, da se zadnji stavek tretjega odstavka 35. člena preprosto črta ali pa se precej dopolni.

Za morebitna dodatna pojasnila smo na voljo in vas lepo pozdravljamo.

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Pripravila:
Alenka Jerše, univ. dipl. prav.
namestnica informacijske pooblaščenke